

капіталів для забезпечення процесів відновлення/відтворення економічного потенціалу та у свободі прояву капіталів – моральні чинники, що повинно стати основою української повоєнної концепції розвитку на принципах відповідальності, бережливості та ощадливості, тобто раціонального використання національного багатства. Кожна людина має усвідомлювати власну відповідальність перед природою, своїм оточенням та майбутніми поколіннями.

Список використаної літератури

1. Собенко Н. Збитки України від війни перевищують \$700 млрд – Шмигаль [Електронний ресурс]. *Суспільне новини*. URL: <https://suspilne.media/351844-zbitki-ukraini-vid-vijni-perevisuut-700-mlrd-smigal/>
2. Гринів Л. С. Екологічно збалансована економіка : проблеми теорії. Львів, 2001. 240 с.
3. Sribna Y. V., Vasiuk I. V. Evolution of knowledge formation – a global vector of human development and its contradictions. *Вісник НУВГП. Економічні науки : зб. наук. праць*. Рівне : НУВГП, 2022. Вип. 2(98). С. 262–277.
4. Шевчук В. О. Абсолютні блага і ринок: виміри достатності теоретичної економії. *Економіка АПК*. 2009. № 3. С. 103–106.

УДК 316.421:005.1”20”

Олексій Скаленко,
*доктор філософії,
президент Міжнародного фонду «Єднання»,
академік МА інформатизації при ООН,
глобально-системний експерт Асоціації футурологів*

СВІТ-XXI: ГЛОБАЛЬНО-СИСТЕМНІ ЧИННИКИ І МЕХАНІЗМИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛІЗОВАНИМИ ПРОЦЕСАМИ

Реалії й тенденції світового і національного розвитку в XXI столітті аж ніяк не спростували об’єктивно імперативного характеру глобалізаційного процесу. Навпаки, навіть попри псевдонаукове спрощення глибинної сутності феномена глобалізації та спротив антиглобалістів різного ґатунку, реальна практична ситуація спрямовує людство до більш уважного ставлення до власне природно невідворотної ситуації шляхом фундаментально науко-

вого визначення справжніх причин та глобалізуючих потужностей цього феномена.

Глобально-системні науково-теоретичні дослідження цієї проблематики за інноваційною, розробленою в НАН України методологією, на першому етапі визначення реальної ситуації в світ-структурі «людина, екологія, економіка та інформатизація соціального світу» чітко показали, що феномени надінтенсивної інформатизації й імперативної глобалізації сучасного світу фундаментально та об'єктивно по суті співпадають. Отже, насправді – це підтверджена практичним життям всеохоплююча, але глобально-системна і за єдиною глибинною сутністю транс-психо-інформаційно-технологічна глобалізація.

Також тут справедливо зафіксуємо, що глобально об'єктивну всесвітньо-історичну сутність цивілізаційного процесу як соціокультурного поступу людства в природному середовищі геніально визначив наш видатний вчений, перший Президент Академії наук України академік Володимир Іванович Вернадський. Свою концепцію він сформулював глобально й лаконічно: «Упровадженням символів, літер і чисел людство досягнуло циклічність та інтенсивність впливу природних явищ на своє життя, навчилося користуватися цими знаннями і передавати їх прийдешнім поколінням, фактично започатковуючи цим свою цивілізаційну історію» (див.: Вернадський В.І. Про науку. Т.1, «Фенікс»,1997).

А вже сьогодні нашими доцільними дослідженнями сформоване відповідне концептуальне бачення значення й глибинно сутнісних причинно-наслідкових зв'язків проявлених феноменів та їх глобально впливових функцій як основних чинників в динамічно взаємодіючій системі «Людина, екосфера (екологія і економіка) та інформатизація світу».

По-перше. Всесвітньо-історична картина процесів цивілізаційного поступу в умовах реального природного довкілля свідчить про те, що ефективність цієї діяльності й розвитку в напрямку вдосконалення свого життя цілковито і однозначно залежить від набутого досвіду та знань про природні процеси. Відтак слід визначити, що сучасне життя людства, першочергово в сфері діяльності та поступу цивілізації, об'єктивно й пріоритетно фундаментально базується як на речовинно-енергетичній першооснові, так і на суті ідеальній, глобально-системно вирішальній інформаційно-цільовій основі, включно в сферах соціокультурної, політичної та сучасної технологічно-економічної діяльності.

По-друге. Тривалий фундаментально науковий пошук всесвітньо-історичних взаємозв'язків найвпливовіших чинників сучас-

ного розвитку на основі нашої інноваційної, актуально відповідної глобально-системної методології дозволив нам також системно усвідомити глибинну трансінформаційну сутність власне цивілізаційного поступу людства. Саме таким чином була досягнута принципова можливість цілком відповідно до цієї методології, отже всезагальносистемно розглядати саме згадану глобальну структуру чинників: Л ю д и н а, екосфера (екологія і економіка) та інформатизація світу.

По-третє. Враховуючи конкретну службову роль наукових досліджень, та ще й з конструктивом щодо найгостріших національних інтересів України в умовах реалій світового розвитку, нами було встановлено, що з позиції прийнятої нами методології пошукових досліджень і практичної реалізації досягнутих результатів, найгострішою проблемою сучасності є всебічне усвідомлення кожною нацією реальної можливості катастрофічного перебігу глобальносистемної кризи сучасної цивілізації. Найглибшою фундаментальною підставою для такої ситуації нами визначені конструктивно реальні ефекти в процесах сучасного розвитку – явища збочення інформації та дезінтеграції саме з причин безконтрольного накопичення та широкого розповсюдження *дезінформуючих*, тобто системно неякісних або не зовсім достовірних інформаційних знань.

Яскравим підтвердженням критичної ситуації в сучасному світі саме з цих причин виявились планетарно поширені системні кризи майже в усіх сферах життя – тероризм і так названі гібридні війни, фактично укорінені в так званій світоглядній війні як диявольській суміші перманентно холодної інформаційної та гарчезбройних світових і регіональних воєн.

По-четверте. Новоісторична проблематичність національного, світового і глобального розвитку в режимі соціально-економічної забезпеченості є стійкою ознакою новітнього історичного процесу. Всесвітня історія економічної думки свідчить про те, що людство практично в постійному режимі проводило пошук шляхів удосконалення своєї діяльності, орієнтуючись, головним чином, на щоденні життєві потреби, пряму і зворотну реакцію природних речей.

Виходячи з цих реалій, нашими теоретико-концептуальними дослідженнями встановлено, що в загальносистемному вимірі механізм економічної діяльності і соціального розвитку принципово базується та може ефективно і безпечно функціонувати на трьох об'єктивно необхідних та глобально-системно впливових, але суть ідеальних стратегічно вирішальних основах: а) інформа-

ційній, яка є глобально єдиною основою – ресурсом мислення та цілепокладальної людської діяльності; б) інтелектуальній, яка теж є глобально єдиним, але вже трансінформаційним ресурсом – рушієм активно творчої праці в її мікропроцесуальному визначенні; в) інноваційній, яка власне і є тут цілепокладальним чинником, який завершує ГЛОБАЛЬНИЙ КОМПЛЕКС СУТЬ ІДЕАЛЬНИХ, але за впливом пріоритетно вирішальних ресурсів в процесах досягнення ефективної результативності активнотворчої соціокультурної та політекономічної діяльності людства.

Таким чином ми отримали можливість аналітично й глобально-системно звернутись саме до суті ІДЕАЛЬНОГО в ієрархічно пріоритетному визначенні. Так, якщо людська діяльність взагалі по-суті є цілеспрямованою, а доцільність праці формується трансінформаційно, тобто через систему історично здобутих людством в сфері суб'єкт-об'єктних взаємовідносин ідеальних інформаційних знань, то ієрархічно, з самого початку усяких дій необхідно ставити слово-думку, слово-волю, слово-дію, слово-інформацію. Таким чином, по своїй суті ІДЕАЛЬНЕ СЛОВО стало ієрархічно й пріоритетно вирішальним з точки зору питання практичної філософії: що первинне? Навіть відомі біблійні тексти стверджують пріоритет слова. Саме тут люди вибрали шлях пізнання, ставши на рейки трансінформаційного модус вівенді. І саме цей крок, воленс-ноленс, знаменував отримання людством фактично ідеального інструмента виживання та удосконалення, в тому числі й головним чином – науковим методом. Отже:

Історично творчо здобуті людством трансінформаційні знання як ідеально єдиний цільовий комплекс ресурсів: інформація+інтелект+інновації є природно закономірним, глобально єдиним засобом орієнтації в процесах своєї діяльності, всезагальним й пріоритетно вирішальним чинником цивілізаційного антикризового поступу, найглибиннішим гарантом ефективного і безпечного задоволення людських потреб: духовних й усіх інших соціокультурних потреб.

Однак, вибраний людством модус вівенді як шлях забезпечення життєво необхідної діяльності та розвитку, на жаль не є простим, а вже суть логістично опосередкованим інформаційними знаннями як лише ідеальним відображенням реальної дійсності трансінформаційними моделями. Або ж по так названому матеріальному виміру, тобто речовинно-енергетичними пристроями за теоріями подібності й доцільності. Отже, ми враховуємо: процеси трансінформаційного відображення реально єдиного світу насправді є по-суті ускладненими за абсолютною відмінністю зміс-

ту реального і відображеного. А строго кажучи, життєздатний інформаційний ресурс людство здобуває в процесах взаємодії з середовищем, тобто в усіх суб'єкт-об'єктних відносинах. Відтак якість і достовірність цього ресурсу залежить як від природно об'єктивних умов, так і від здоров'я й активної здатності суб'єкта. Така залежність породжує не тільки можливість помилок в процесах пізнання світу, а й можливість зловживання ресурсом навіть доброякісних інформаційних знань. Це – практична можливість формування психо-соціо-інформаційних криз та кровавих гібридизованих воєн.

В тезах використані наукові розробки автора 1990–2022 років.

УДК 316.423:502.1

Наталія Скоробогатова,
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ЕВОЛЮЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТЕОРЕТИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Людство за час свого існування завжди намагалося максимально задовольнити свої потреби. З часом із задоволенням потреб нижчого рівня з'являлися потреби вищого рівня, а також кількісне та якісне вимірювання потреб. Для задоволення потреб використовуються природні ресурси, які мають тенденцію до зменшення, що, у свою чергу, тривалий час спонукає науковців до вирішення проблем їх оптимального використання. Ще представники класичної школи політичної економії А. Сміт, Д. Рікардо, Т. Мальтус наголошували на обмеженості та вичерпності природних ресурсів. Пізніше економісти-екологи визнали природні ресурси як одну з форм капіталу [1; 2]. Стрімке економічне зростання, яке призвело до надмірного використання природних ресурсів і негативно вплинуло на довкілля, стало поштовхом для активізації наукових досліджень і розробки практичних рекомендацій щодо вирішення цієї проблеми. У 1972 р. відбулася Конференція Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища, на якій екологічні проблеми були підняті на світовому рів-